

KESKKONNAAMET

KORRALDUS

17. märts 2026 nr 1-3/26/59

Kormoranide heidutamise lubamine Pärnu jõe piirkonnas 2026 aastal

1. OTSUS

Arvestades Keskkonnaametile esitatud taotlust kormoranide mitteletaalseks heidutamiseks vältimaks tõsist kahju kalastuspiirkondadele ja -vetele ning loodusliku loomastiku kaitseks, korralduse p-s 2 toodud asjaolusid ning lähtudes p-s 3 esitatud põhjendustest, võttes aluseks 21.04.2004 Riigikogus vastu võetud Looduskaitseaduse § 55 lg 6 1 ja 2 ning keskkonnaministri 30.09.2020 määruse nr 47 „Keskkonnaameti põhimääruse“ § 8 lõike 2 punkti 10 otsustan:

1.1. lubada 2026. aastal MTÜ Eesti Vee-elustiku Seltsil ja MTÜ poolt volitatud isikutel heidutada kormorane (*Phalacrocorax carbo*) Pärnu jõe alamjooksul, täpsemalt Pärnu jõe ääres Tindisaartest Paikusel kuni Kurgja paisuni, korralduse jõustumisest kuni 30.05.2026;

1.2. heidutamiseks on lubatud kasutada tuuletantsijat, lasereid ja pauguteid;

1.3. loa omanik peab esitama heidutustegevuste aruande Keskkonnaametile (info@keskkonnaamet.ee) vormil Lisa 1, tähtaeg 08. juuni 2026;

1.4. loa nõuete täitmise eest vastutab MTÜ Eesti Vee-elustiku Seltsi juhatuse liige Timo Arula;

1.5. loa omaniku kohustus on teavitada tegevustest nii kohalikku omavalitsust, maaomanikke kui ka Politsei- ja Piirivalveametit.

Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul korralduse teatavaks tegemisest arvates, esitades vaide korralduse andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

2. ASJAOLUD

2.1. MTÜ Eesti Vee-elustiku Selts esitas Keskkonnaametile põhjendatud taotluse¹, et saada luba kormoranide mitteletaalseks heidutuseks Pärnu jõel Tindisaartest Paikusel kuni Kurgja paisuni perioodil 01.03 kuni 30.05 2026.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemi 19.01.2026 nr all 13 -11/26/1159.

2.2. Pärnu jõest on kujunenud kormoranide puhke- ja toitumisala, seda eriti kevadperioodil. Samas on tähendatud mitmeid kormorani paare, kes püsivad nimetatud piirkonnas terve Eestis olemise aja (rändelt tulles ehk pesituseelne, pesitsuse ja rändeks ettevalmistumise aja). Pärnu jõe alamjooks on koht, kus käib massiliselt kudemas meritint, rändab koelmualadele vimb, toituvad ja turgutavad end RMK Põlula kalakasvatusest Pärnu jõkke asustatud atlandi lõhe, merisiia ja atlandi tuura noorjargud. Lõhe ja merisiia noorjarkude optimaalne asustamise aeg jõgedel sõltub veetemperatuurist. Pärnu jõe puhul on viimastel aastatel arvestatavaks faktoriks lisandunud meritindi kuderände aeg, mis toob Pärnu jõkke toituma kormorani. Vältimaks asustatavate lõhede kormoranide poolt ärasöömist juba jões, riskitakse kalade asustamisel võimalusega, et hüdroloogilised tingimused ei ole optimaalsed. Kui enne viidi Pärnu jõkke kalad stabiilsema veetemperatuuri tõttu varem, siis nüüd tehakse seda hiljem, kui kormorane pole Pärnu jõe kaldapuudel enam näha. Märgistatud lõhede taaspüükide andmetel rändavad nad jõest üsna kiiresti (nädalaga) rannikumerre, kus viibivad esialgu ranna lähedal, seega püsib võimalus kormoranidel neist ikkagi toituda.

2.3 Arvukad kormorani toitumiskolooniad häirivad kalakoelmutel kalade järglaskonna saamist ja vähendavad seeläbi märkimisväärselt nende sigimisedukust. Toetudes Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi varasematel aastatel samas kohas läbiviidud toitumisuuringutele, toitub kormoran valdavalt enamuses Pärnu jõkke kudema tulevast meritindist ja vimmast. Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituudi poolt 2024. aastal koostatud „Kormorani toitumise mõjud rannikumere kalavarudele”² eksperthinnangus on välja toodud kormorani poolt tarbitava kalade kogused. Nimetatud dokumente arvestades on oluline jätkata kormorani mõju vähendamisega Pärnu jõe kalade koelmutel ja rändealal. Möödunud aastate kogemus kinnitas, et kormoran reageerib heidutusele toitumis- ja puhkealadel, linnud on muutunud ettevaatlikumaks. Võib arvata, et kombineeritud heidutusvõtete kasutamine on ennetanud Pärnu jõe äärde kormorani kolooniate tekkimist, selleks sobivaid alasid, näiteks jõeäärset puistut, ja soodsaid toitumiskohti seal igatahes leidub.

Vältimaks tõsist kahju kalastikule ja kalandusele suurematel looduslikel veealadel nagu Läänemeri, ei ole kormoranide ohjamisel alternatiivseid lahendusi derogatsiooni kasutamata. Sellisele järeldusele on jõutud kormorane ohjavates Läänemere äärsetes riikides ning see on välja toodud ka Eestis kehtivas „Kormorani (*Phalacrocorax carbo sinensis*) kaitse ja ohjamise tegevuskavas 2023–2032”³.

Looduskaitseseaduse kohaselt on looduslikult esinevate lindude häirimine Eestis keelatud. Lindude tahtlikku häirimist võib aga läbi viia, kui see on vajalik oluliste põllumajanduskultuuride või põllumajandusloomade, kalakasvatuse või muu olulise vara kahjustamise vältimiseks. Kormoranide ohjamise- ja kaitse kava alusel on teada, et kormoranide toitumise aladel võib tekkida oluline kahju kalaasurkondade kudekarjadele. Selle alusel on põhjendatud juhul õigustatud ning õiguslikult võimalik kormorane ohjata, et piirata nende arvukust, vältida uute kolooniate tekkimist ning konfliktide suurenemist inimestega, kahju tekkimist kalapüügile ja kalade paljunemisele. Kormorani kaitse ja ohjamiskava üheks eesmärgiks on uute kolooniate tekke vältimine ja seda eriti siseveekogudel. Peletamine ja ka heidutusjaht on selgelt välja toodud kui efektiivsed ja legaalsed meetmed probleemiga ennetavalt tegelemiseks. Selles osas pole kava eesmärki

² Timo Arula 2024, „Kormorani toitumise mõjud rannikumere kalavarudele“, leitav veebis: <https://www.agri.ee/sites/default/files/documents/2024-04/uuring-2024-kormoranid.pdf>

³ Kava leitav internetiaadressilt: <https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/202404/Kormorani%20kaitse%20ja%20ohjamise%20tegevuskava.pdf>

saavutatud, sest kormoranide arvukus aina kasvab.

2.4. Keskkonnaagentuuri 2025. aasta seireandmete järgi pesitseb meil kormorane 47 670 paari. Loendustulemuste järgi asustab suurem osa pesitsevatest kormoranidest Liivi lahe Pärnumaa piirkonna (40,1%), Väinamere (23,3%) ja Soome lahe (16,2%) laidused, sisemaal pesitseb 12,1% paaridest. Suurimad kolooniad asuvad Liivi lahe Pärnumaa osas Varbla seirealal Kuralaiul (4932 pesitsuspaari) ning Väinameres Käina lahe seirealal Kadaklaiul (4457 pesitsuspaari). Vähemalt 2000 paarised kolooniad leiti ka Lämmijärvel Salusaarel (3500), Liivi lahe Pärnumaa osas Kiveslaiul (3238), Suur-Kõbaja laiul (2997) ja Anilaiul (2338) ning Sutlepa seirealal (2280). Viimase 12 aastasel (2013 –2025) perioodil on liigi arvukus kasvanud keskmiselt 7,8% aastas, mis on trendiklassina tugev kasv. Viimase kolme aasta jooksul rakendatud mitmed kormoranide ohjamise meetodid, nii munade õlitamine, kevadine mitteletaalne ja letaalne heidutamine, sügisene küttimine, ei ole kormorani populatsiooni kasvutrend oluliselt pidurdunud. Seega on oluline jätkata kombineeritud ohjamise meetoditega.

3. KAALUTLUSED

3.1. Kormoran (*Phalacrocorax carbo*) on Eesti punase nimestiku alusel⁴ soodsas seisundis olev liik. Kormoranide kaitse ja ohjamise tegevuskava kohaselt on Eestis üheks ohjamise mõõdikuks sisemaal asuvate kolooniate kadumine või kahanemine. Tegevuskava eelnõus on nimetatud ohjamistegevusteks kormoranide sihipärane hirmutamine, mille käigus peletatakse (kasutades samaaegselt heli ja visuaalseid vahendeid, vajadusel kombineerituna üksikisendite küttimisega) süsteemselt linde. Tegevus on oluline teostada piirkondades, mis on sotsiaalselt või kultuuriliselt olulised inimesele või kaladele oluliste rändeteede ääres (nt Pärnu jõgi), sh ka kalade asustamisaegselt.

Eesti Mereinstituudi ekspertarvamuse kohaselt koguneb Pärnu jõeäärde kormoran massiliselt toituma märtsi viimastel nädalatel, kui jää on sulanud. Toitumine kestab kuni pesitsusaja alguseni. Pärnu jõe kaladest toituvaid kormorane on hinnatud 2023. aasta seisuga olevat ca 5000 lindu (M. Mägi, suulised andmed). Võttes aluseks, et toitumise periood kestab umbes 50 päeva, on kormoranide poolt tarbitava kala kogus hinnanguliselt 125 tonni. Lindude toitumISRänne kattub ajaliselt meritindi ja vimma rännetega Pärnu jõe koelmutele. 2024. a koostatud toitumisuuringu aruande järgi esines toidus kõige enam arvuliselt meritinti (93,1%). 2025 aastal moodustas meritint rannakalanduse kogusaagist 4,73% (653 t). Enamus sellest (96%) püüti Pärnu lahe piirkonnast⁵. Piirkondlikult on seega tegu väga olulise kahjuga kui u 120 tonni meritinti hukkub Pärnu jões kiskluse tõttu. Arvestades keskmise meritindi esmakokkuostuhinda, mis 2025. a oli 1,27 eur/kg, teeb see hinnanguliseks kahjuks 152 400 eurot (1,27 x120x1000)⁶.

Kormorani saagiks langevad jões ka ahvenad ja koha, kuid ilmselt suurim majanduslik kahju tekitatakse lõhe ja merisiia noorjärkudele. Võttes aluseks, et lõhi smolt kaalub keskmiselt 40 grammi ja oletades, et ta moodustab Pärnu jões toituva kormorani toidust kõigest 0,1% (125. tonnist), siis hukkub kiskluse läbi 3125 smolti. Kui smoldid peaks moodustama 1% kormorani poolt söödavast kalast, siis hukkub igal kevadel 31 250

⁴ Eesti liikide punane nimestik. Liikide ohustatuse hindamised. Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS) Keskkonnaagentuur

⁵ Kutselise kalapüügi raport 2025 ja 2026a:

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrJoiZDAyZGYxNGQtNGM0ZS00MDFILThiNmYtOGI4YWlwNjI2YzgzLiwiZCI6ImE0MDBiZmE1LTdiNWUtNDE0My05ZjViLTU4YzdlOWIzMmFjOCIsImMiOjI9>

⁶ Põllumajandus- ja Toiduamet, Kala esmaost ja üleandmine: <https://pta.agri.ee/ettevotjale-tootjale-ja-turustajale/kutseline-kalapuuk/kala-esmaost-ja-uleandmine%232025-aasta>

smolti. RMK andmete järgi on perioodil 2013 kuni 2023 kulunud Pärnu jõe lõhe - ja siiapopulatsioonide kalakasvatusele taastamisele kokku umbes 2 miljonit eurot, viimastel aastatel on selleks kulunud u 300 tuhat eurot aastas.

Vähendamaks asustatava kalade suremust läbi kormoranide kiskluse, tuleb koostöös RMK Põlula kalakasvatusega mitteletaalse heidutamise abil vähendada kormorani mõju lõhe ja merisiia asustamisele Pärnu jõe asustamiskohtades. Heidutus tuleb läbi viia nii enne asustamist, asustamise ajal kui ka pärast asustamist.

Pärnu jõe alamjooks on arvatud Pärnu jõe hoiuala koosseisu (EELIS kood KLO2000293). Pärnu jõe hoiuala kaitse-eesmärk on nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüübi - jõgede ja ojade (3260) kaitse ning II lisas nimetatud liikide - hingu (*Cobitis taenia*), võldase (*Cottus gobio*), jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*), lõhe (*Salmo salar*) ja paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) elupaikade kaitse. Riikliku punase nimestiku alusel on hink ja jõesilm soodsas seisundis, võldas ohulähedane, lõhe väljasuremisohus ning paksukojaline jõekarp soodsas seisundis. Kormoranide häirimine ei mõjuta hoiuala kaitse eesmärke negatiivselt, kuna aitab kaasa kaitse-eesmärgiks olevate kalaliikide kudealade kaitsele ja omab seetõttu positiivset mõju.

Pärnu jõe hoiualaga ei kattu ega piirne vahetult I ja II kaitsekategooria linnuliikide elupaiku. Hoiualaga kattuvad II kaitsekategooria erinevate nahkhiireliikide elupaigad ning sellega kattub III kaitsekategooria linnuliigi mustviires (*Chlidonias niger*) elupaik. Viimane on nähtav Maaameti geoportaalil <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/looduskaitse>. Nahkhiired on öise aktiivsusega ning kui kormoranide helihäiring toimub päevasel ajal, ei häiri taotletud tegevus eeldatavasti nahkhiiri. Lühiajaline ja lokaalne laserheidutus öisel ajal eeldatavasti samuti nahkhiiri oluliselt negatiivselt ei mõjuta. Mustviirese elupaik asub Pärnu linnas Pärnu jõe suudme lähedal, kesklinna sillast u 2 km ülesvoolu. Mustviires saabub Eestisse mai alguses. Heidutusala ei kattu mustviire elupaigaga.

Pärnu jõe hoiuala peamiste kaitse-eesmärkide hulgas on lõhe kaitse ja kalade rändetakistuste eemaldamiseks ning lõhepopulatsiooni taastamiseks on tehtud märkimisväärseid kulutusi. Seetõttu on heidutus vajalik muuhulgas Pärnu jõe hoiuala soodsa seisundi tagamiseks. Kormoranide toitumiskolooniat on õige ohjata kevadperioodil kui toimub noorkalade ränne jõest merre ja kohanemine merekeskkonnaga. Samuti tuleb peletamist alustada enne lindude harjumuse tekkimist paika külastada ja seal viibida. On täheldatud, et aastaid enne koloonia rajamist testivad linnud asukoha ohutust puhkepaigana. Kevadel on kormoran koloonias häirimisaltim. Heli- ja valgushäiring toimivad just esimeste lindude saabudes tõhusaimalt.

Keskkonnaameti hinnangul on loa andmine taotlusekohaseks heidutuseks põhjendatud, sest selle abil kaitstakse kalavarusid ja koelmualasid Pärnu jõe hoiualal ning kuna tegu on mitteletaalse heidutamisega, siis võib see tõenäoliselt kaasa tuua kormoranidele vaid lühiajalist stressi. Tegevus ei mõjuta negatiivselt liigi soodsat seisundit. Arvestades kormoranide tehtava kahju ennetamise vajadust ja leviku edasise laienemise piiramist siseveekogudel, on põhjendatud muude, mittekaitsealuste linnuliikide samaaegse häirimise lubamine, kuna see on ajutine ja eeldatavasti ei põhjusta pesitsuse ebaõnnestumist. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et heidutustegevuse läbiviimisel tuleb arvestada kohalike omavalitsuste nõuetega elanike häirimise vältimiseks ning vajadusel kooskõlastada tegevused maaomanikega.

3.2. Kormoranide arvukuse pidevat suurenemist, keskmiselt 7,8% aastas, on kinnitanud

Keskkonnaagentuuri seireandmed. Keskkonnaagentuuri 2025. aasta seireandmete järgi on kormorani arvukuse hinnanguks 47 670 pesitsevat paari. Viimase kolme aasta jooksul rakendatud mitmed kormoranide ohjamise meetodid, nii munade õlitamine, kevadine mitteletaalne ja letaalne heidutamine, sügisene küttimine, ei ole kormorani populatsiooni kasvat rend oluliselt pidurdunud. Seega on oluline jätkata kombineeritud ohjamise meetoditega vähendamaks kiskluse mõju kalastikule.

3.3. LKS § 55 lõige 6 punkt 2 alusel on keelatud looduslikult esinevate linnuliikide tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal, välja arvatud sama paragrahvi lõige 3 punktides 2 –5 sätestatud juhul Keskkonnaameti loa alusel. LKS § 55 lõige 3 punktides 2 -5 sätestatud juhud on: 2) elanikkonna ohutuse huvides; 3) lennuohutuse huvides; 4) kui see on vajalik oluliste põllumajanduskultuuride või põllumajandusloomade, kalakasvatuse või muu olulise vara kahjustamise vältimiseks; 5) õppe - või teadusotstarbel. LKS § 55 lg 6 alusel on kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal keelatud, välja arvatud sama seaduse § 58 lõigetes 4 ja 5 ning §-s 58 sätestatud juhul. Kormoranide ohjamise ja kaitse kava alusel on teada, et kormoranide toitumise aladel võib tekkida oluline kahju kalaasurkondade kudekarjadele. Selle alusel on heidutamine õigustatud, sest see ennetab kahju tekkimist kalapüügile ja kalade paljunemisele.

3.4. Kooskõlas haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) regulatsiooniga võib haldusakti anda kõrvaltingimusega. HMS § 53 lg 1 p 4 kohaselt on haldusakti kõrvaltingimuseks muuhulgas haldusakti hilisema muutmise, kehtetuks tunnistamise või kõrvaltingimuse kehtestamise võimaluse jätmine. Vastavalt sama paragrahvi lg 2 p-le 3 võib haldusaktile kehtestada kõrvaltingimuse, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel. Vastavalt LKS regulatsioonile on kormoranide ohjamise luba haldusaktiks, mille andmise või mitteandmise otsustab loa andja kaalutusõiguse alusel. Keskkonnaamet seab lubatud tegevusele kõrvaltingimuse, milleks on aruandlusega seotud lisakohustus (p 1.3).

3.5. HMS § 40 lg 1 sätestab, et enne haldusakti andmist peab haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Eeltoodud põhjustel on korralduse eelnõu edastatud menetlusosalistele arvamuse esitamiseks 18.02.2026 tähtajaga 28.02.2026.

3.6. Kliimaministeerium edastas 03.03.2026 kolm tähelepanekut: esiteks täpsustada p 1.1 välja toodud uuringuala piirkonda: *Pärnu jõe alamjooksul, täpsemalt Pärnu jõe ääres Tindisaartest Paikusel kuni Kurgja paisuni, mis on Reiu jõe suubumiskoha ja Vändra jõe suubumiskoha vaheline ala*. Keskkonnaamet nõustub, et ala määratlus on eksitav ja parandas sõnastust.

Teiseks on p-s 3.1 märgitud meritindi keskmine kokkuostuhind 1,27 senti/kg. Sama rea lõpus olevas arvutuses on aga võetud hinnaks 1,27 eurot/kg. Keskkonnaamet nõustub esimeses lauses rahaühikuga eksmisega ja korrigeerib ühikuid.

Kolmandaks p-s 3.5 on aastaarv 2025 vale. Keskkonnaamet nõustub ja parandas aastaarvu.

(allkirjastatud digitaalselt)
Tanel Tärna
juhataja
Jahinduse ja vee-elustiku osakond

Lisa: Lisa 1

Jaotuskava: MTÜ Eesti Vee-elustiku Selts, Eesti Ornitoloogiaühing, Riigimetsa Majandamise
Keskus, Kliimaministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium

Elo Raspel
vee-elustiku spetsialist
Jahinduse ja vee-elustiku osakond